

A. J. J. J.
P. O.
F. J. J. J.
L. J. J. J.
La
Ciutat

Quinzenal afiliat a l'Esquerra Republicana de Catalunya

Redacció i Administració: Alonso Martínez, 27 - NÚMERO SOLT: 10 CENTIMS

F E T S

Abril de 1931

El primer pas de la democràcia, que sobirana manifesta la seva voluntat d'ésser regida en república.—Al temps que una ficció de règim que mantenia en la seva podridura l'espasa i la sotana, s'ensorra i arplega sota els seus beneficiats, la República esència de la democràcia, realitat vivent de les ànsies d'un poble, és un fet a tota Espanya.

—Després les eleccions a les Corts Constituents reafirmen la voluntat del poble d'ésser governat en sentit netament republicà i esquerrista, i si en les eleccions municipals hi cabia el dubte de què havien ajudat a portar la República els homes de dreta, en les per a diputats a Corts, es marca clarament la directiu esquerrista del poble espanyol.

—En aquest període de temps ens són restituïts tots els drets individuals, civils i polítics que eren un mite en les dictadures de Primo i de Berenguer, que les dretes no sols no hostilitzaren sinó que ben al contrari ajudaren a encimbellar. Ja no és cap crim opinar diferentment que el senyor rector o bé que el cacic del poble.

—Les Corts elaboren la seva Constitució i es sa voluntat posar a rotllo els capellans que fins aleshores hi manteniren l'Estat.

Democràcia no vol dir res més que governar-se el poble sobiranament. I el poble vol governar-se en esquerra i no permet que en la vida de l'Estat hi hagin ingerències de poders que tenen una òrbita i un fi diferent. «Doneu al Cèsar el que és del Cèsar...»

La República reconeix el plet secular de Catalunya i la realitat d'una democràcia catalana a regir-se, i fidel a les promeses portarà a les Corts l'Estatut de Catalunya.

Agost de 1931

El poble català vota l'Estatut elaborat a Núria i es manifesta amb tot l'entusiasme i viu l'alegria de les llibertats inicialment reconquerides, que li ha estat possible d'obtenir en un règim de comprensió i d'amor.

Novembre de 1932

Un cop discutit i promulgat el nostre Estatut, les eleccions de diputats al Parlament de Catalunya són el primer pas en ferm de la nostra nacionalitat. Catalunya viu, respira amb pulmons propis. I és dona una constitució interior i legisla...

***

Aquests fets recordats entre els principalíssims, els ha fet possibles els principis democràtics que informen la República de *treballadors de totes classes*.

Si vivíssim en l'arcàdia d'A. P. foren pura il·lusió, l'exercir els drets de sufragi, d'emissió de pensament...

La República ha atorgat graciosament el sufragi a la dona i últimament es proposa equiparar-la civilment a l'home.

L'Església que espera aprofitar-se d'aquest benifet, no recordarà pas a les feligreses que Sant Tomàs ha escrit d'elles «éssers incomplets, inferiors a l'home en virtut i dignitat, doncs no foren creades per Déu immediatament». I menys es dirà que en un Concili, fou discutit si tenia o no ànima.

La democràcia que com hem dit és govern pel poble, exigeix que aquesta responsabilitat la comparteixin les dones que en formen la meitat, i també és mesura democràtica l'avençar l'edat de sufragi als 21 anys.

Es inútil obstinar-se en no veure la llum del sol a ple dia. Encara que es tanquin els ulls, la claror traspasa les parpelles.

Es absurd vulgui donar patents de democràcia qui n'ha estat el seu enemic tradicional.

Diguin el que els sembli, els flamants demòcrates que escriuen, que els fills dels catòlics no poden contaminar-se amb els heretges laics, l'actuació de partits polítics com el socialista espanyol i l'Esquerra Republicana de Catalunya, respon als principis democràtics que són la seva vida, i ni ells, ni ningú, poden mostrar s'hagi falsejat en cap moment la voluntat sobirana del poble.

El que fa l'Esquerra pels infants

I el que no faran les dretes. I el que no faria mai l'Ajuntament que tenim a Tàrrrega. I el que no han fet els que han monopolitzat l'ensenyament fins ara, hauríem també pogut titular.

No és altra cosa que l'esforç enorme que en tots sentits es realitza, per crear noves escoles, per dotar-les cada dia més i millor. Per fer que els infants que en aquestes escoles reben el pa de la cultura, un pa que se'ls hi dóna sense exigir res, no els hi falti la salut per als seus cossos a la que hi tenen dret, com el més ric dels homes.

Veieu, sinó aquestes fotografies que publiquem. Intants que surten a estiuejar un temps per a refer els seus cossos migrats, prèviament sotmesos a un exàmen mèdic. Infants, que a ple aire i a ple sol, fora dels pisos estrets, esquifits, gràcies a uns homes que vetllen per ells, poden enfortir-se, cosa que abans de què aquells homes poguessin preocupar-se'n, era un privilegi de casta.

I això es fa a Barcelona i ho fa l'Esquerra. I si un dia d'aquest any s'inauguraven uns grups escolars per més de 6000 infants, a la plaça d'Espa-

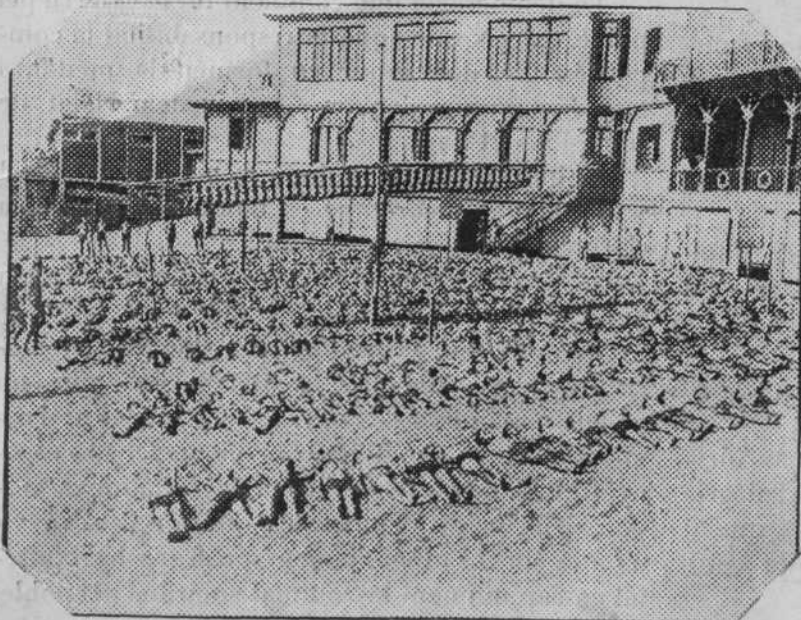
nya; un altre dia, també d'aquest any i encara no fa dos mesos, s'inaugurava a Berga una colònia permanent de l'Ajuntament de Barcelona, on tot l'any hi tindran cabuda més de sis centes nenes.

Això en petita escala, avui succeix a tots els Ajuntaments de Catalunya on hi ha entrat l'espirit esquerrà i laïcista.

Mentrestant es fan retrets als homes laics. I es malparla de l'ensenyament i de les escoles públiques. En malparlen aquella gent que mai han fet res pels infants. Que ara intenten perpetuar l'actual estat de coses. I les escoles les tindrien sempre rònegues i polsoses. No farien mai colònies escolars. Què se'ls en dóna a ells de la cultura, de la salut i de l'escola per a tothom. Ells no donen mai res. Si donen alguna cosa és esperant-ne el rèdit.

Però el poble ja se'n adona. I el poble veu qui farà per ell.

C. F.

Per la ratificació del tractat de comerç amb l'Uruguai

Com ja tots sabreu per la premsa diària la ratificació d'aquest tractat topa amb violentes oposicions que voldrien impedir-la, satisfent així les pretensions dels ramaders gallecs.

Impedir, però, aquesta ratificació, seria beneficiar en aquest sector, respectable, però reduïtíssim, de l'economia espanyola per perjudicar en canvi de plé a l'agricultura i al comerç agrícola.

A tot Espanya i especialment ací a les nostres comarques, precisa, doncs, la ratificació del tractat, que assegura la sortida, i naturalment els bons preus, de dos productes tan interessants que tants milers de pessetes porten al nostre país, com són l'oli i les ametlles.

Fent-se càrrec d'això, la Cambra de Comerç de Reus, convocà una gran Assemblea pel dilluns proppassat, per defensar la ratificació del tractat. En aquesta Assemblea hi oferí el seu apoi i assistència, la Generalitat de Catalunya. I tan imperiosa i justa es trobà la necessitat de la ratificació que tots els partits de Catalunya, l'Esquerra, la Lliga, Acció Catalana, per conducte de les seves representacions abogaren per la ratificació. En honor a la veritat, cal dir, que la Cambra de Comerç i l'AJuntament de Tàrraga, també compliren, enviant-hi la seva adhesió.

Nosaltres, que sabem com ningú el descuidats que en general es tenen els interessos agrícoles—i que precisament pensem parlar-ne una mica—no cal dir, que també ens hi adherim francament, oferint tot el nostre apoi.

I també volem fer notar una altra cosa. Recordareu tots que uns mesos endarrera, uns senyors—els de la Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya—feren un acte a Lleida en el que dient que defensaven a uns interessos dels agricultors—que ells havien estat precisament els primers de no respectar—no feien altra cosa que muntar una plataforma electoral. Doncs bé, aquests senyors, avui que ha calgut defensar de debó a l'agricultura no ho han volgut fer, i han negat l'apoi a la Cambra de Reus. I el motiu que han al·legat, és el de què ells també representaven els ramaders. Es a dir, que per a defensar uns interessos petitíssims nuls gairebé a la nostra terra, han deixat a tots els pagesos de Catalunya.

El bó, però, ha estat que els Sindicats Agrícoles que ells deien representar tots han fet cap a Reus apoiant la campanya, per desvirtuar que haguessin pogut impressionar al govern que ja té fet l'acord.

Això prova, doncs, d'una manera indubitable, qui són i com actuen certa gent. I com més d'una vegada, aprofiten un pretext qualsevol per fals que sigui per anar en contra del règim.

Mútua Escolar "Mestre Güell"

¡Quin sarcasme! No hi ha dret, aprofitar un nom tan de tots com és el de MESTRE GÜELL, per amagar-hi sota del mateix l'intent d'una agrupació que es proposa fomentar l'ensenyança solament als de la seva ideologia.

MESTRE GÜELL era de tots! Per ell no hi havia classes ni castes; poden justificar-ho els seus ex-deixebles en primer terme i després tots aquells que l'havien tractat.

Home auster, en tots els ordres de la seva vida, demòcrata de pura democràcia, que si tornés no voldria de cap de les maneres que el fessin servir d'esca per a fins tan determinats d'una classe i de quina classe potser era de la que n'havia rebut més desenganys.

La seva ideologia era la d'agermanar; i pel que sembla, la Mútua Escolar es proposa fer una Escola quins alumnes no tinguin cap relació amb els de les altres Escoles, perquè no es contaminin, ¿de què?

Sembla com si que la higiene física i moral només radiqués a les escoles religioses.

Això és un insult a l'Escola Nacional o Pública que no es pot permetre; més quan aquesta la compon el fill del pare que la seva situació econòmica no li permet fer despeses per l'ensenyament del seu fill.

Es diu això per no dir de la classe baixa ni alta, ja que avui es defineix d'un altra manera qui és més baix.

Ell, el MESTRE GÜELL, també coneixia qui era el més baix.

Deixeu-lo en pau i no malmeteu el seu nom, i si volem honorar aquest home feu que l'Escola que es faci hi càpigui tots i aleshores sí que podrà ésser de MESTRE GÜELL.

Millor i més escaient seria que el Grup Escolar que s'està construint, mancat de nom com quedarà, se li donés i marqués amb lletres ben grosses el nom d'aquest home tan amant dels infants.

L'Estatut interior de Catalunya representa la voluntat i l'esperit del nostre poble. Els qui havien tingut el somni anacrònic d'una Catalunya clerical, episcopal o papal, han d'avenir-se a la realitat indestructible de la Catalunya lliure i laica.

A. ROVIRA I VIRGILI.

Hispano - Targarina

Casa Central: TARREGA - Telèfs. 84, 85, 86 i 87

Des de 1.^{or} de Juliol, ha quedat establert el **SERVEI DIARI D'ENCARRECS**
al preu únic de 5 cèntims quilo (mínim
50 cèntims) amb tots els pobles següents:

Tàrrega, Verdú, Ciutadilla, Belltall, Solivella, Montblanch, Guimerà, Vallfogona, Nalech, Rocafort, Sant Martí, Maldà, Belianes, Arbeca, Borges Blanques, Juneda, Torregrossa, Bellpuig, Golmés, Mollerusa, Saldamunt, Bell-lloch, Lleida, Balaguer, Linyola, Belcaire, Penelles, Castellserà, Boldú, Fuliola, Tornabous, Anglesola i Tarròs.

Servei diari a domicili des de tots els pobles
anomenats a IGUALADA i BARCELONA,
a preus econòmics

Utilitzant el nostre servei, guanyareu temps

Homes d'esquerra:

Llegiu els diaris "La Humanitat" i "L'Opinió".

Macià Badias Felip
Fàbrica d'Espadnyes

TÀRREGA

Fàbrica de gel

Marius Amigó

Avinguda Catalunya

LES GANGUES

CAMISERIA I GÉNERES DE PUNT

TÀRREGA

Ramon Novell

Fàbrica de Gasoses

TARREGA

Aigües Carbòniques Novell S. A.

Carretera de Vic, 167 - Telèfon 2060

MANRESA

Comentaris

On s'han fet les gestions?

Ja fa quinze dies que l'Ajuntament ens comunicà que faria les gestions que calguessin per tenir un col·legi oficial de segon ensenyament.

Hem llegit que a Cervera, que a la Seu d'Urgell, que en moltes poblacions es feien gestions per l'istil, però d'ací no en sabem res.

Hem pogut parlar amb persones que tindrien de saber-ho, i que si ho sapiguessin, en tot el que d'elles depèn—gairebé depèn tot—farien els possibles perquè les gestions reixissin, però no en sabien res. Es més, esperaven amb interès marcadíssim que aquestes gestions es fessin. I és més encara, deien que era una llàstima de no fer-les perquè tenien la seguretat de què s'aconseguiria.

Es fan? No es fan les gestions? Aneu-ho a saber. A la millor resulta que els que les tindrien de fer estan atrafegats amb l'organització de la «seva» mútua escolar. O bé que les fan així d'amagat, d'amagat, com tenen per costum en totes les coses, i al dia menys pensat ens donen la sorpresa.

En fi, ja veurem. Nosaltres esperem, esperem. I naturalment, esperant, esperant, vé que un dia les coses es solucionen. Voleu més confiança? Si? Doncs no ens en mereixeu gens.

Feina positiva

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, tal com havia fet ja abans de la dictadura, ha obert un concurs, amb quantiosos premis (2.000, 1.500, 1.000 i 500 pessetes) per a l'Escola primària que millor ensenyi als seus alumnes, i aquests en treguin el més gran profit, l'història nacional de Catalunya.

Diem que això es feina positiva, perquè és logren dues coses. Primerament que per part de la direcció de moltes escoles, estimulades per la gratificació a guanyar, es cuidi l'ensenyament d'una cosa tan interessantíssima i a la vegada tan incognuda com és la nostra història sense mixtifications. (I ara que ve a tomb, volem dir que en les escoles confessionals que aci tenim poc o gens se n'havien preocupat d'això).

Segonament, es logra també d'afermar i donar bases sòlides de catalanisme als futurs homes de demà.

Ja veieu, doncs, si és interessant i meritíssima aquesta obra.

Més ciutadania

Acabat el partit de futbol de l'altre dia, una vegada més tinguerem de presenciar aquell trist espectacle d'uns individus que entren al camp de joc, insultant, amenaçant i volgient agredir a un d'aquests herois i màrtirs de l'edat contemporània que s'anomena l'àrbitre.

La veritat que una cosa així no diu gaire a favor del nostre bon nom. Recordeu tots allò de l'esport i ciutadania. Penseu que si voleu joc net, tenim d'ésser els del públic els primers en donar-ne exemple. I si més no, imagineu-vos una cosa: Que un dia algú de nosaltres ens trobessin en el paper de l'àrbitre.

Jo.

Espurnes

Sempre baden

Sí, tant els de «Crònica» com els d'«Acció Comarcal». En el número passat nosaltres publicàvem un article, el de l'última plana, que ja l'havia publicat el «País» de Lleida, i per un descuit ens oblidàrem de consignar-ho. Doncs bé, tant els de la «Crònica», com els d'«Acció Comarcal», tan primmirats en aquestes coses no se'n varen adonar.

Ara que també podria ésser una cosa, que ara resultés que després de tant parlar de plagis, no entenguessin per plagi el que s'afanin coses dels altres fent-se-les passar com a pròpies.

«Artistes» i «escriptors»

El de les «Idees» d'«Acció Comarcal», en una idea de l'altre dia, parlava de un rètol que havia pintat un «artista». Ho escrivia així entre cometes.

Home, no trobeu que us vau excedir? En bé, del nostre gremi de periodistes, o d'escriptors, us ho advertixo. Penseu que si un dia se'ls hi acut de penjar-nos les cometes a nosaltres, seran una mica grosses, fetes a pinzell.

Llum i ombra

Ja fa uns quants dies que les parelles ja no van tan a gust a Sant Eloi. Més clar, vaja. Fa uns dies que cremen els llums.

Un amic, però, l'altre dia, ens aclaria el misteri de perquè l'Ajuntament no els hi volia posar.

«Com voleu que els hi posin», deia. Què no ho sabeu de temps que tot els hi agrada que es faci a les fosques?»

Res. Ens deixà convençuts.

La Junta de la F. A. I., visita la Generalitat

Així deia al peu d'una fotografia de «La Vanguardia» del dimecres, on hi havia uns senyors molt mudats i unes senyores encara més mudades.

Però, no eren els de la F. A. I.; de debó. Eren els de la «Federació Aeronàutica Internacional, composta de prínceps, «spormen» i milionaris. Una F. A. I., que en lloc de volar ponts, simplement, vola.

Pedres que saben de la injustícia

I aquell dia les pedres també s'esmolaren una mica sota les petjades d'uns infants que acabaven de conèixer la injustícia. El cor els hi feia mal. Els ulls els hi cremaven.

Fa temps. Devia ésser aquells anys en què un home que tenia els seus amics en els pobres pescadors d'un país remot, encara no havia dit aquelles paraules totes emoció i tendresa: «Deixeu que els infants s'apropin a mi».

Hi havia un pedagog que tenia unes ànimes d'infant perquè les preparés per la lluita de la vida, tot forjant-ne els seus intel·lectes. D'aquests intel·lectes, petits diamants en brut, n'hi havia però, uns de més polits que els altres. I n'hi havia un, que particularment necessitava el treball més acurat del pedagog. Aquest, però, es veu que no sabia llimar suaument, finament, i a n'aquell diamant li costava de donar reflexes ben lluminosos i vius.

I el pedagog—aneu a saber si impotència o incomprensió—va volguer creure's que allò no era un diamant per pulir, sino que un troç de «cagaferro». I se'n burlava. Deia, mofeta, al diamant: «Apa, apa home, mostra'ns els teus reflexes». I li oferia mil ocasions, i se'n reia... I els infants, aquella colla d'ànimes que calia forjar en l'amor al pròxim, reien, reien també.

I així un dia i un altre. En lloc del treball pacient, amorós, que un dia oferís el diamant en la seva puresa, la burla...

I les pedres aquells dies també es llimaven una mica.

I riu que riuràs perquè el diamant no brillava. Però el diamant no era una cosa morta. Era un infant. Era una ànima que entrant a l'adolescència sentia com unes ferides i un impetu confús de revoltar-se. I l'infant plorava... i les seves llàgrimes devien dir: «Per què no tinc dret a què se'm poleixi?» Les llàgrimes eren, però, un motiu més de burla i de riure. «Llàgrimes de cocodrill», deien. i riu que riuràs... del dolor dels altres.

Més un dia sorgí l'home. L'home que es revoltava. I aquell dia les llàgrimes, el pedagog, es va cuidar que no fossin «falses». Se'n va cuidar amb l'impetu d'un «gran» pedagog. Foren llàgrimes de dolor. Dolor del càstic corporal.

Unes llàgrimes, que aquell dia, que també s'esmolaren les pedres, arribaren fins allí endins, de les ànimes que tenia de cuidar el pedagog, fent-hi sentir una cremor viva i estranya; el veure, el sentir, el comprendre una injustícia.

I del polsim d'aquelles pedres—pedres que saben de tot—se'n voldria fer una cadena. Una ca-

dena llarga, forta, que lligués a tots els que les han esmolat. Lligar fins allò que se'n diu voler justícia. Ni llibertat de pensar, ni de res. Una veritat única: La veritat imposada, de la que no se'n permet ni el dubte. I si un vol una mica més de justícia, si un vol que s'acabi el control de *la única veritat*, que s'infiltra a les ànimes vacil·lants, indecises, en els primers contactes amb la realitat del món, per què així la veritat la busquin i la trobin aquelles mateixes ànimes per si mateixes, si un volgués així fugir d'aquella cadena, que no ho pugui fer.

Tanmateix, així es faria un bé. No hi hauria ingrats. El món aniria molt bé. Un ramat d'animes.

***

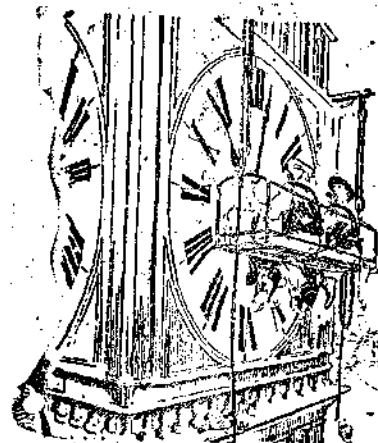
La Llibertat. La llibertat! Heus ací perquè la volen. No perquè tothom s'enlairi—fixeu-vos bé, s'enlairi, que no vol dir s'embarqueixi en l'anarquia—, sino perquè s'esmolin pedres que saben de la injustícia i quina pols ens sigui una cadena per a tots.

Unió Republicana. Tàrrega

Els senyors socis són pregats d'assistir a la REUNIÓ GENERAL EXTRAORDINARIA que se celebrarà el proper diumenge, dia 23, a les 11 del matí, al nostre estatge social, per tal de tractar de les dimissions del President i Vicepresident.

LA DIRECTIVA.

Treballador primer: «Quina hora és, Ton?

Treballador segon: «Home, com vols que ho sapigui?

Tu saps prou, que només porto el rellotge en l'americana del diumenge».

(*Passing Show, London*)

6424 — Imp. «Crònica Targarina». — Tàrrega